

ХТО ПРЫМЕ СПАДЧЫНУ?

У апошнюю нядзелю чэрвеня па ўсёй нашай краіне адзначаўся традыцыйны Дзень савецкай моладзі. Шчаслівым і вясёлым было гэтае свята для рабочых Мінскага паравознага дэпо Уладзіміра ДЗЯДОЛКІ і Васіля АУЛАЧЫНСКАГА, інструктара Магілёўскага авіяспартыўнага клуба Нэлі ГІНТАВАЙ, удзельніцы мастацкай самадзейнасці Мінскага палаца культуры працоўных рэзерва Валі ГРЫНЕУСКАЙ—для тысяч юнакоў і дзяўчат Беларусі. Фота М. АМЕЛЬЧАНКІ і В. ДУБІНКІ.

БАЦЬКІ і дзеці. Разваж-ная сталасць і няўрымслі-вая маладосць. Два са-мыя важныя звяны ў веч-ным ланцугу жыцця. Дзеці — гэта надзея бацькоў і іх трывога. Ці пойдзе вернай дарогай? Ці не збочаць?

Як часта чуеш ад суайчын-нікаў:

— Дзеці... Не, яны ўжо не нашыя. Ім бліжэй усё амеры-канскае. Цураюцца нашых арга-нізацый, не ходзяць у нашы клубы.

Або зусім процілеглае:

— Дзеці нашы хочуць пры-ехаць у Беларусь. Хоць нара-дзіліся і выраслі сярод англій-чан, але ім бліжэй нашы звычаі.

І не было такога выпадку, каб хтосьці з замежных гасцей не сказаў нам:

— Моладзь у вас — цудоў-ная! Разумная, сціплая, ветлі-вая.

Настаўніцы з Аўстраліі спа-баліся мінскія студэнты:

— О, яны пра Аўстралію ве-даюць больш, чым я. І ў паліты-цы разбіраюцца лепш за нашых маладых людзей.

Былому селяніну, а цяпер канадскаму фермеру кідаецца ў вочы іншае:

— Гэта ж не тое, што ў нас: на вуліцы затаўкуць старога, а тут і месца ў аўтобусе ўступяць

і ў дзверы перад табой першыя не палезуць.

Амерыканскага рабочага падкупляюць працалюбінасць і акрыленасць савецкіх юнакоў і дзяўчат:

— Цяпер я бачу, што з такім маладым пакаленнем вы здзей-сніце ўсё, што задумалі.

Мы па праву ганарымся сва-ёй моладдзю, вынослівай у ра-боце, здольнай да навукі, спрытнай і смелай у спорце, прыгожай у сваіх марах і мэ-танакіраванай у імкненні здзей-сніць іх. Гэта (у добрым сэнсе слова)—залатая моладзь. Свае лепшыя якасці яна прыняла ад старэйшага пакалення — бу-даўнікоў сацыялізма, засталася вернай яго ідэалам, памнажае і ўзбагачае яго слаўныя рэвалю-цыйныя традыцыі.

«Прапашчым пакаленнем» на-зваюць маладых амерыканцаў і японцаў, французаў і англій-чан. Згубленым для грамадст-ва. Чаму згубленым? Толькі та-му, што моладзь не можа пры-няць спадчыну ад старэйшага пакалення, не мірыцца са све-там нявольніцтва і прыгнёту, буржуазнай разбэшчанасці і цынізму, са светам, дзе няма нічога святога, гуманнага.

Малады амерыканец не хоча быць крывавым забойцам у Ін-дакітаі і паліць негрыянскія кварталы на радзіме. Юнак з

Заходняй Германіі ўсё часцей задумваецца: чаму ён павінен прымаць у спадчыну рэван-шысцкія традыцыі і тачыць зу-бы на чужыя землі? Ці не годзе паходаў на Усход? Ці не пара набыць дзяржаўную мудрасць і палітычную разважнасць?

І кіруючыя колы не давяра-юць моладзі. Сярод заходне-германскіх палітыкаў не суст-рэнецце прадстаўнікоў маладога пакалення. Яго называюць «прапашчым» толькі таму, што моладзь не можа безагаворач-на прыняць ідэалы былых гітле-раўцаў.

У Савецкай краіне моладзь—вялікая стваральная сіла. Цяж-ка ўявіць сабе якую-небудзь галіну вытворчасці, сферу на-вукі, мастацтва, дзе б не пра-цавалі маладыя людзі. У Бела-русі маладымі рукамі ўзведзе-ны нафтагігант на Дзвіне, пабу-даваны шахты і электрастанцыі, пракладзены магістралі і асу-шальныя каналы. Наваполацк, Салігорск, Белаазёрск, Светла-горск, Жодзіна — гэта гарады юнацтва. Амаль кожны з іх па-чынаўся з палатак на голым месцы, з бадзёрых песень, што звінелі пад ясным небам і ў слату, з камсамольскай раман-тыкі.

Доблесць бацькоў — спадчы-на сыноў. Яны са шчырай удзячнасцю прынялі гэтую спад-чыну і не растрацілі яе. Наад-

варот — узбагацілі. Юнакі трыцятых гадоў будавалі БелДРЭС, рыдлёўкамі асушалі балоты над Арсэй, вучыліся вадзіць першыя трактары ў по-лі і пераадоляваць вялікія ад-легласці на першых айчынных самалётах. Юнацтва шасцідзе-сятых гадоў узводзіць буйней-шую ў Еўропе цеплаэлектра-станцыю ў Лукомлі, пракладвае дрэнаж на Палессі, вадзіць касмічныя караблі.

Нікому і ў галаву не прыйдзе назваць нашу савецкую мо-ладзь «згубленым пакаленнем», бо ў яе ёсць ясная мэта: эста-фету рэвалюцыі прыняць ад бацькоў і данесці ў камунізм. У савецкім грамадстве моладзь адыгрывае вялікую ролю.

У сельскай гаспадарцы Бела-русі, напрыклад, кожны другі механізатар — гэта малады ча-лавек да 30 год. Такі ж узрост кожнага трэцяга навуковага работніка. З 330-тысячнай арміі будаўнікоў рэспублікі палавіну складае моладзь.

Але, можа, моладзь у нас, як гэта часам малююць замежныя «саветолагі», — толькі рабочая сіла? Не, юнакі і дзяўчаты не толькі выдатна працуюць у сферы матэрыяльнай вытвор-часці, але і ўмела кіруюць дзяржавай і рознымі яе інсты-тутамі.

У Беларусі ў саставе кірую-чых работнікаў розных дзяр-

жаўных арганізацый 17 працэн-таў складаюць людзі ад 18 да 29 год. Сярод кіраўнікоў прад-прыемстваў моладзь складае больш 8 працэнтаў, у гандлі і грамадскім харчаванні — 35, сярод культасветработнікаў — 61 працэнт. Летась у склад мя-сцовых Саветаў рэспублікі вы-браны 11 116 дэпутатаў ва ўзро-сце да 30 год.

У нашай песні спяваецца: «Молодым везде у нас доро-га». Сапраўды, гэта так. Ні адна дзяржава не працягла такіх клопатаў аб маладым пакале-ні, як СССР. Наша моладзь атрымала самае каштоўнае — права на адукацыю. У Беларусі, напрыклад, кожны другі рабо-чы і трэці калгаснік — гэта лю-дзі з сярэдняй і вышэйшай аду-кацыяй. У інстытутах і тэхніку-мах займаецца 135 тысяч сту-дэнтаў і навучэнцаў. Для мола-дзі адкрыты доступ да скарбніц ведаў. Каля 2 мільёнаў нашых беларускіх дзяўчат і хлопцаў карыстаюцца паслугамі біблія-тэк. Такіх даброт не мае мо-ладзь ні ў адной краіне так званая «вольнага свету».

Выхаваная Камуністычнай партыяй, наша моладзь прымае ў свае дужыя рукі справу бацькоў, Ленінскую спадчыну. Яна набывае вопыт, сталее, гар-туецца ў змаганні. Перад ёй шырокі і светлы шлях, які вя-дзе ў шчаслівую будучыню.

БЮДЖЕТ АДНОЙ СЯМ'І

Я пацкавілася, з чаго складаецца бюджэт адной сям'і. Мне далі магчымасць пазнаёміцца з кнігай уліку заробатнай платы. Выбрала такія сем'і, дзе некалькі працаздольных. — Кажурных, Буласавых, Балабавых... Вырасыла наведца Сяргея і Надзею Буласавых. Ён — работнік механічнай майстэрні, яна — свінарка.

Сяргей Кірылавіч запрашае мяне ў прасторную залу, Надзея Ціханаўна накрывае на стол. Гутарым пра дзяцей, пра сямейныя радасці і, вядома, клопаты. Сям'я ў іх вялікая; саміх двое, маці Сяргея Кірылавіча і сямяра дзяцей. Старэйшая дачка Марыя пасля заканчэння бібліятэчнага факультэта Мінскага педінстытута працуе метадыстам абласной бібліятэкі ў Віцебску. Валя скончыла прафесіянальна-тэхнічнае вучылішча ў Оршы, працуе на мясакамбінаце, Тамара — у суседняй вёсцы бібліятэкарам. Сёлета будзе паступаць у сельскагаспадарчую акадэмію. Чацвёртая дачка Галя займаецца на першым курсе інстытута народнай гаспадаркі ў Мінску. Ну, а сыны, іх трое, жыюць дома. Толя вучыцца ў дзевятым класе, Сама ў Другім, а малодшаму Славіку два гады.

Пра бюджэт сям'і я напрасіла расказаць Надзею Ціханаўну.

— Летась мы з мужам за-

рабілі больш 4 300 рублёў. Выйшла на 360 рублёў у месяц.

Акрамя таго, яны сабралі летась з прысядзібнага ўчастка 10 тон бульбы, шмат садавіны і гародніны. Не трэба купляць малака, мяса, сала, яек — усё сваё.

Разам з Надзеяй Ціханаўнай і Сяргеем Кірылавічам мы падлічылі, што сям'я ў мінулым годзе патраціла на адзенне і іншыя пакупкі каля дзвюх з палавінай тысяч рублёў. Астатнія грошы паклалі ў ашчадную касу.

— Легкавую аўтамабільную купляць збіраемся, — сказаў гаспадар.

У Мінскім педагагічным інстытуде я пацкавілася, колькі каштавала дзяржаве навучанне старэйшай дачкі Буласавых, Марыі, за чатыры гады. Аказалася, што 5 000 рублёў. Акрамя таго, за 10 год навучання Марыі ў школе дзяржава затраціла каля сямі тысяч рублёў. Столькі ж на Валю, Галю і Тамару.

Зімой здарылася ў Буласавых няшчасце: цяжка захварэў Толя і два месяцы праліжаў спачатку ў калгаснай, потым у раённай бальніцы. Лячылі яго бясплатна. Дзяржаве гэта каштавала каля 500 рублёў.

СТАРЫ КЛУБ

У цэнтры калгаснай сядзібы, у вёсцы Хамінічы, стаіць вялікая драўляная будыніна з высокімі вокнамі і ўпрыгожаным вясковымі

ўмелямі разным ганкам. Дрэва пацямянела ад часу, пакрылася чырвонымі кроплямі застылай смалы. Стары клуб... У пачатку калектывізацыі ён быў адзін на ўсё наваколле, і, кажучы, самы вялікі і прыгожы на ўвесь Горацкі раён. З яго тут і пачыналі культурную рэвалюцыю на вёсцы. Тут сягонняшнія дзяды і бабкі ліквідавалі сваю непісьменнасць. А цяпер у калгасе імя Леніна сем клубаў — столькі, колькі брыгад у гаспадарцы.

Да рэвалюцыі ў гэтых мясцінах не было ніводнай школы. Настаўнікі вучылі дзяцей па хатах. Сёння ёсць школы амаль у кожнай вёсцы. Навучаецца ў іх каля 700 дзяцей. Працуюць у школах 44 настаўнікі. На тэрыторыі калгаса зараз участковая бальніца, два фельчарска-акушэрскія пункты.

У калгасе працуе сем спецыялістаў з вышэйшай адукацыяй. Гэта акрамя настаўнікаў і ўрачоў. І ўсе — дзеці мясцовых сялян.

Між іншым, з вёсак калгаса выйшлі дзесяткі аграномаў, настаўнікаў, інжынераў, урачоў. Вось сям'я ў мінулым беднага селяніна Ісака Кадаманцава. Яго сын Анатоль — ваенны юрыст, Аляксей і дачка Таццяна — аграномы. Настася скончыла гандлёвы тэхнікум.

ПОЗІРК У БУДУЧАЕ

Дасягнута ў калгасе многае, здабыта нямала, але ж

людзі не могуць задаволіцца тым, што ёсць. Яны намячаюць новыя планы...

На бліжэйшы час — гэта будаўніцтва асфальтаванай дарогі, што звязка ўсе калгасныя вёскі. Наспела ўжо такая неабходнасць: у гаспадарцы шмат машын, ды і калгаснікі маюць свой транспарт. Будуюцца таксама жылвагадоўчы комплекс для паскоранага адкорму буйной рагатай жывёлы.

Асабліва шмат планаў па культурна-бытавому будаўніцтву. Хутка ўвойдуць у строй дзіцячыя сад і яслі, сталовая для школьнікаў з бясплатнымі абедамі, быткамбінат, водаправодная сістэма, грамадская лазня, а пазней — два васьмікватэрныя двухпавярховыя жыллыя дамы, 5—7 аднакватэрных цагляных дамоў. Такія планы на бліжэйшыя 2—3 гады.

Старшыня калгаса Сяргей Корабаў пазнаёміў мяне з перспектыўным планам поўнай рэканструкцыі сяла. Замест сямі сённяшніх вёсак у калгасе праз 10—15 год вырастуць тры буйныя пасёлкі гарадскога тыпу. Між іншым, архітэктары прапанавалі калгаснікам два праекты рэканструкцыі. Па аднаму прадугледжваецца будаўніцтва шматкватэрных дамоў. Многія, асабліва маладыя калгаснікі, падтрымалі гэты праект. Другія ж выказалі думку, што па традыцыі для сялян больш зручнымі з'яўляюцца аднакватэрныя дамы. Да іх толькі трэба да-

пасаваць камунальныя зручнасці...

Які варыянт адобрыць большасць, так і будзе. Аднак старшыня калгаса ўжо ўяўляе шырокія зялёныя вуліцы з цаглянымі дамамі, новай школай-дзевяцігодкай, палацам культуры, паркам, кінатэатрам, магазінамі са школы і бетону, атэлье.

Сяляне ўпэўнены, што іх смелымі планам, светлым марам суджана ажыццявіцца.

З. ГРЫВКО.

Горацкі раён.

Па дарозе ў калгас.

Фота А. ГЛІНСКАГА.

нашы

карэспандэнты
наведваюць

АҮТОГРАФ НА РЭЙХСТАГУ

Ад берагоў ціхай беларускай рэчкі Ясельды да Берліна ішоў па франтавых дарогах дваццацідвухгадовы хлопец Фёдар Ерш.

Вясной 1945 года ён служыў батальённым сувязістам у складзе 756-га стралковага палка 150-й дывізіі. Савецкія войскі хутка набліжались да Берліна. І вось стралковы батальён, у якім служыў Ерш, пасля ўпартых баёў уварваўся ў прыгарад. Завязаліся кровапралітныя вулічныя баі. Адцясняючы фашысцкіх ваяк ад дома к дому, ад падвала к падвалу, асобныя нашы часці выйшлі да ракі Шпрэе — апошняга воднага рубяжа перад рэйхстагам. 756-му стралковаму палку, якім камандаваў палкоўнік Зінчанка, была пастаўлена адказная задача — фарсіраваць раку, авалодаць будынкам міністэрства замежных спраў і далей наступаць да рэйхстага.

Пад прыкрыццём мінамётнага і артылерыйскага агню першы батальён, у якім радавы Ерш быў сувязістам, уварваўся на мост.

Завязаўся бой у будынку міністэрства замежных спраў. Зламаўшы ўпартае супраціўленне праціўніка, батальён захапіў будынак. З яго добра быў відаць рэйхстаг — апошняга апора фашызму. Начальнік штаба батальёна старшы лейтэнант Гусеў падазваў да прапому ў сцяне Фёдара Ерша і сказаў: «Глядзі, перад табой Каралеўская плошча, далей будынак самога рэйхстага. Падлічы, колькі трэба правадоў. Мы будзем штурмаваць рэйхстаг, а ты — няспынна трымаць сувязь паміж падраздзяленнямі».

На досвітку 30 красавіка пачалася магутная артпад-

Разрастаецца, робіцца ўсё больш прыгожым беларускі горад Баранавічы. Два гады назад на тым месцы, дзе стаяць гэтыя дамы, была пустэча, раслі бур'яны ды чортапалох. Цяпер тут жывуць сем'і баранавіцкіх тэкстыльчыкаў. Мікрараён добраўпарадкаваны, будуюцца школы, бальніцы, дзіцячыя ўстановы, магазіны. Фота Э. КАБЯКА.

рыхтоўка. Гарматы прамоі наводкай расстрэльвалі амбразуры рэйхстага і кулямётныя гнёзды ворага. На нейкі момант агонь праціўніка аслабеў, і байцы з дружным крыкам «ура!» кінуліся на штурм фашысцкага гнязда. Сярод атакуючых цягнуў тэлефонны провад Ерш.

Бой працягваўся ўвесь дзень. Пад вечар нашы салдаты ўварваліся ў цэнтральны ўваход рэйхстага. Сяржант Сіянаў загадаў Ершу далажыць камандзіру батальёна аб тым, што першая рота вядзе бой унутры будынка. Выканаўшы загад, ён далучыўся да байцоў і пачаў дабіваць гітлераўцаў.

Воіны вялі жорсткія баі на лесвічных пляцоўках, у падвалах. А 2 мая з рэйхстага была выведзена апошняя група палонных. Ягораў і Кантарыя ўзнялі над рэйхстагам сцяг Перамогі. На сценах яго з'явіліся тысячы салдацкіх аўтографаў і сярод іх — подпіс Фёдара Ерша.

За ўдзел у авалоданні рэйхстагам салдат быў узнагароджаны граматай і ордэнам Айчыннай вайны. Цяпер былы воін працуе ў аддзяленні Дзяржаўнага банка ў Бярозе. Ён часта атрымлівае пісьмы ад сваіх баявых сяброў.

І. АСКІРКА.

ВЁСКА МАЯ РОДНАЯ

Пры буржуазнай Польшчы вёска Скурата была самай беднай у Косаўскім павеце. Зямлі ў сялян было вельмі мала, ды і тая неўрадлівая.

Пасля вайны ў 1949 годзе тут арганізавалі калгас. Праз некаторы час вёскі Альшаніца, Скурата, Квасевічы і Хрышчановічы аб'ядналіся ў адну буйную гаспадарку, а ў 1962 годзе сельгасарцель была рэарганізавана ў саўгас, на палях якога вырошчваюцца багатыя ўрадкі. Прышоў дастатак у хагы людзей.

Ёсць на тэрыторыі саўгаса аддзяленне сувязі, амбулаторыя, школы, магазіны. Не знойдзеш цяпер чалавека непісьменнага. Закончыў Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт імя Ул. І. Леніна, а затым аспірантуру і стаў кандыдатам хімічных навук Фама Мажэйка, служыць адфіцэрам у Савецкай Арміі Георгій Мергес, працуе інжынерам у Брэсце ў абласным аб'яднанні «Сельгастэхніка» Анатоль Капітанчык, вучацца завочна ў Брэсцкім педінстытуде Зінаіда Капітанчык і Мікалай Шыманчык.

У апошнія гады ў роднай вёсцы пабывалі многія аднавяскоўцы, якія ў пошуках лепшага жыцця пакінулі сваю Радзіму. У верасні мінулага года пасля сарака год разлукі пабываў у Скуратах Пліп Казімірчык, які жыве сёння ў ЗША.

— Не такой уяўляў я сваю вёску, калі ехаў сюды, — расказваў сялянам госьць з Амерыкі, — думаў убачу такую ж галечу і голад, такія ж курныя хаціны, якія былі ў 1929 годзе, калі я пакідаў яе. Бачу, што памыляўся, заможна жыгуць сяляне. Вельмі ўзрадавалі мяне перамены.

П. МЕРГЕС.

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

На Западе современную молодежь считают «потерянным поколением». Почему? Да потому, что в странах капитала молодые люди не могут принять наследие от старшего поколения, не мирятся с обществом, в котором существует рабство и угнетение, в котором нет ничего святого, чистого и гуманного. В Советской же стране никому и в голову не придет назвать нашу молодежь пропащей для общества. Советские юноши и девушки не только отлично трудятся, но и умело руководят государством и различными его институтами. В Белоруссии, например, в прошлом году в местные Советы республики было выбрано 1116 депутатов в возрасте до 30 лет. В составе руководящих работников различных государственных организаций 17 процентов составляют молодые люди от 18 до 29 лет. Среди руководителей предприятий молодежь составляет более 8 процентов, а среди культпросветработников — 61 процент («ХТО ПРЫМЕ СПАДЧЫНУ?», 1 стр.).

Есть в Горецком районе на Могилевщине колхоз имени Ленина. Хозяйство, каких много в Белоруссии. О людях, которые там живут и трудятся, их достижениях и планах рассказывается в статье «У АДНЫМ КАЛГАСЕ», которая напечатана на 2—3 стр. Колхоз был создан в начале 30-х годов. В него вступили жители деревень Хоминичи, Рудковщина, Кустовка и других. Люди тогда мечтали лишь о том, чтобы дети их не знали нужды, а теперь доход колхоза составляет почти полтора миллиона рублей. Из этой суммы 46 процентов (около 600 тысяч рублей) расходуется на заработную плату. В среднем каждый колхозник получает 120—150 рублей в месяц. Кроме того, колхозники имеют еще доход от личного хозяйства. Выросли и духовные запросы крестьян.

На 4 стр. под заголовком «БЕЛАРУСЬ — ЗЯМЛЯ ГАСЦІННАЯ» мы продолжаем рассказ о пребывании в нашей республике группы туристов из Соединенных Штатов, друзей «Русского голоса». Гости побывали в музее Великой Отече-

ственной войны, встречались с пионерами одного из лагерей в Ждановичах, осмотрели экспозицию Выставки достижений народного хозяйства Белоруссии, посвященную 100-летию со дня рождения В. И. Ленина. Некоторые из туристов посетили родные места, встречались с родственниками в Минске. Пребывание в Белоруссии произвело глубокое впечатление на всех членов группы. Своими мыслями о поездке гости поделились на дружеском ужине, устроенном в их честь Белорусским товариществом по культурным связям с соотечественниками за рубежом и редакцией газеты «Голас Радзімы».

«БЕЛАРУСКИ СУВЕНІР» — так назвали свой эстрадный ансамбль молодые минские певцы, музыканты и танцоры. Так же называется и наша заметка об этом творческом коллективе (6 стр.). Звездой в ансамбле по праву называют исполнительницу народных песен Ольгу Шутову. Молодая певица успела покорить своим мастерством любителей эстрады в Польше, ГДР, ФРГ, Чехословакии и Норвегии. Большим успехом пользуются выступления группы «Веселый дискленд». Несмотря на молодость, у ансамбля есть уже свой почерк. В нем темперамент и красота молодости сочетаются с высоким мастерством.

Расцвет белорусской культуры — литературы, искусства, архитектуры и науки нашел свое отражение в советской филателии: в почтовых марках, конвертах и специальных гашениях. 75-й годовщине со дня рождения основателей белорусской литературы Янки Купалы и Якуба Коласа были посвящены два оригинальных почтовых знака. Письма со специальным штемпелем шли с минского почтамта в марте 1960 года — в честь 120-летия со дня рождения поэта-демократа Ф. Богусевича. Немало почтовых марок и конвертов посвящено скульптурным памятникам Белоруссии. О некоторых филателистических сувенирах, посвященных культуре белорусского народа, рассказывается в заметке «АД ЛЮСТРАВАНА У ФІЛАТЭЛІ», (8 стр.).

ПАМАЎЗЛІВАГА КАТА

Кот увогуле — карысная жывёліна: ловіць мышэй, абараняе гаспадарскае добро ад шкоднікаў. Прыемна бачыць ката і ў хаце, калі ён лапкай мые мордачку. Людзі радуецца — будучы год...

Але сярод катоў трапляюцца і памаўзлівыя. Глядзіць такі кот лісліва гаспадыні ў вочы, і, здаецца, ён самы сціплы і мілы з усіх катоў. А як толькі яна адвернецца — схопіць кавалак мяса і ў кут... Лавіць мышэй памаўза лянуецца. Навошта! Лепш жывіцца з гаспадарскага стала.

Трапляюцца памаўзлівыя каты і сярод эмігрантаў. Прыедзе такі ў родныя мясціны, лісліва глядзіць у вочы землякам, а сам толькі і вынюхае, у якую брыдоту сунуць нос, каб, вярнуўшыся за мяжу, гэтак паскудства абмяняць на ладны кавалак сала.

Прыязджаў і да нас на Случчыну з Нью-Йорка гэты памаўзлівы кот па мянушцы Дзяніс. Круціў хвастом перад сястрой і шваграм, мурлыкаў нешта пра іх светлы дом, гасцінны стол, шафы, поўныя добрага адзення, а вярнуўшыся ў свае Штаты, пачаў складаць нейкія недарэчныя гісторыі пра мышэй, якія паядаюць добро, і пра недарэк-калгаснікаў, што не могуць даць ніякай рады. І толькі катам хапае спахывы. Ім, маўляў, цяпер лепш за ўсіх жывецца на Русі. Паслухай гэтыя гісторыі працоўныя эмігранты і з агідай шуганулі яго:

— Брысь!
Родная сястра і тая, даведаўшыся, як нашкодзіў Дзяніс, сказала:

— Пасля гэтага і нагі яго на маім парозе не будзе.

І толькі «Новое русское слово» выдала агідныя ўчынкi памаўзлівага ката за подзвіг. Рэдактар і выдавец гэтай газеткі містар Вейнбаум прадставіў Дзянісу Гарбацэвічу свае старонкі для друкавання прычымных гісторыі. Хто ж, апрача памаўзлівага катоў, друкуецца ў гэтай «рускай» газетцы? Якая газета — такія і аўтары.

Надаўна старому аблезламу кату Дзянісу споўнілася 75 гадоў. З гэтай нагоды яго дачка сабрала ў рэстаране на фарме Рова гасцей. Папілі, паелі, аб нечым пагаварылі, а ў газетцы, у якой друкуецца памаўзлівыя каты, з'явілася нататка «Чествование Д. М. Горбацевича». І хто, думаеце, аўтар гэтай нататкі? Сам Д. Гарбацэвіч. І ў загаловку, і над загаловкам красуецца яго імя.

Сам Д. Гарбацэвіч піша аб сабе ў другой асобе. Сам Д. Гарбацэвіч узвышае Д. Гарбацэвіча ў ранг «прогрессивного деятеля». Сам Д. Гарбацэвіч выхваляецца, як усім, хто быў на банкете, спадабаўся ўрывац з яго кніжкі, якую чытаў сам Д. Гарбацэвіч.

Такое яшчэ не здаралася ні з адным самым нікчэмным аўтарам, ні з адной самай гнюснай газеткай. Нават тым, хто сядзеў за банкетным сталом, не мелі ахвоты напісаць пра «чествование» Д. Гарбацэвіча. Нават яго апыкун газета «Новое русское слово» не знайшла пісаку, які б напісаў пра «ўшанаванне» юбіляра. А хто і за што ўспомніць памаўзлівага ката! З ім кароткая размова:

— Брысь!

БЕЛАРУСЬ — ЗЯМЛЯ ГАСЦІННАЯ

ВЕСКА

У той дзень аўтобус з турыстамі імчаўся ў напрамку Лагойска: гошці збіраліся наведаць мемарыяльны комплекс «Хатынь».

Маёй суседкай аказалася Алена Хінман. Мы разгаварыліся. Аказалася, што яна не была на Радзіме амаль пяцьдзесят гадоў. Натуральна, што многае ў нашай краіне ёй незразумела, тым больш, што ў Злучаных Штатах рэдка пачуеш праўду аб жыцці савецкіх людзей.

— Мне казалі, што ў Савецкім Саюзе калгаснікі павінны аддаваць дзяржаве палову свайго заробку. Ці праўда гэта? — спытала яна.

Недалёка ад нас сядзеў Ю. Міхалюк, брат Хрысціны Другак, які бразам з іншымі роднымі і блізкімі прыехаў з Кобрынскага раёна да сястры ў Мінск. Пачуўшы пытанне, ён коратка адказаў:

— Няпраўда.
Потым, крыху падумаўшы, дадаў:

— Не ведаю, хто вам сказаў такое, але гэта, напэўна, быў нядобры чалавек. Я жыў і працаваў у калгасе «Перамог» на Брэстчыне. Калгаснікі плаціць толькі адзін падатак — за зямельны прысвабодны ўчастак — 30 капеек за сотку. Акрамя таго, мы плацілі страхоўку — 13 рублёў у год.

Тады А. Хінман нічога не сказала, толькі падзякавала земляку за адказ.

Потым жа, калі турысты былі ў калгасе імя Кірава Слуцкага раёна, я спытаў у яе, што яна думае аб жыцці калгаснікаў. І пачуў:

— Чалавек, які аддае палову свайго заробку дзяржаве, ніколі не будзе жыць так, як жывуць гэтыя людзі.

А на развіццельныя вечары я пачуў працяг гэтай думкі:

— Мы вельмі ўдзячны гаспадарам, што так сардэчна сустракалі нас, — казала наша суайчынніца. — Я ўпершыню была ў калгасе, жыццё сельскіх працаўнікоў у многім падобна на жыццё гараджан. У вёсцы добрая школа, клуб, магазін. Дамы калгаснікаў у большасці цагляныя, двухпавярховыя. Мы зайшлі ў адзін з іх. Сустрэла нас гаспадыня Люба Цяцерын. Мы даведаліся, што яна працуе бухгалтарам, а муж — трактарыстам. Кватэра добра абстаўлена. У кухні халадзільнік, газавая пліта, відаць, што працаўнікі калгаса жывуць заможна.

У калгасе ўсё было вельмі цікавым для турыстаў. Большасць жа з іх нарадзіліся ў сялянскіх сем'ях.

— Раней казалі так: хочаш даведацца, як жывуць людзі, ідзі на базар, — гаварыў Вальтэр Дубіна. — Цяпер я б сказаў: хочаш ведаць як жывуць калгаснікі, ідзі ў магазін. Так мы і зрабілі. Калі зайшлі туды, то ўбачылі некалькіх калгаснікаў, якія прыгладзілі патрэбныя рэчы. Ганна Якімовіч, якая працуе ў магазіне чацвёрты год, расказала, што месячны план (28 тысяч рублёў) заўсёды перавыконваецца. І не дзіва — на паліцах былі ўсялякія тавары: тэлевізары, музычныя інструменты, адзенне, бытавыя

электрапрыборы. Нават некаторыя з нашых турыстаў купілі сабе сёе-тое. Вось і Хрысціна прыдбала добрую сумку.

— Мне вельмі спадабаўся калгасны дзіцячы сад, — працягваў В. Дубіна. — Семдзесят дзяцей прыводзяць у ім дзень пад наглядам выхавальніцы, у той час, як бацькі іх працуюць. У мяне ёсць некалькі здымкаў, зробленых у дзіцячым садзе. Дома пакажу іх сябрам і тым, якія яшчэ слухаюць байкі аб няшчаснай долі савецкай калгасніцы.

У свой час, калі Іван Пацярайка прыехаў у Злучаныя Штаты, ён адзін з вялікай групы беларускіх хлопцаў быў пісьменны.

— Вось і прыходзілася, — расказваў ён, — у вольны ад работы час пісаць сябрам псымлы да іх родных. А зараз кожны вясковы хлапчук ці дзіцячына вучацца. І зразумела, вельмі добра, што ў калгасе ёсць свой млын, свая сельскагаспадарчая тэхніка, — дзесяці аўтамабілі, трактары, камбайнаў, што ў будучым годзе будзе свой цэх кансервавання. Але асноўнае ўсё ж тое, што ў калгасе тры школы, дзе займаюцца 450 дзяцей. Заўтра гэтыя вучні зоймуць месца старэйшых. І я ўпэўнены, што яны будуць руплівымі гаспадарамі, больш адукаванымі, чым іх бацькі.

Кожны з гасцей меў магчымасць выказаць тое, што думаў. І мне хочацца закончыць гэты рэпартаж словамі В. Дубіны: «Чалавеку, які быў доўгі час адарваны ад Радзімы, цяжка ўявіць тую змену, якія адбываюцца ў вас. Але яшчэ цяжэй тым з нас, хто нарадзіўся ўжо ў Злучаных Штатах. У дзяцінстве нам прыходзілася выбіраць паміж тым, што расказвалі аб сваёй краіне бацькі, і тым, чаму нас вучылі ў школе. І да гэтай паездкі мы многае ўяўлялі па-іншаму. Цяпер нам будзе лягчэй процістаяць хлусні аб Савецкай краіне. І яшчэ я хачу сказаць, што мы палюбілі Беларусь. Аб гэтай Беларусі мы раскажам дома».

Ул. МЯЛЕШКА.

Сем дзён знаходзілася ў Беларусі група турыстаў «Русского голоса» са Злучаных Штатаў Амерыкі. У мінулы раз мы расказалі толькі аб першых сустрэчах нашых землякоў на беларускай зямлі.

Сёння мы працягваем рэпартаж аб знаходжанні амерыканскіх турыстаў у нашай рэспубліцы. За гэты час яны пабывалі ў музеі Вялікай Айчыннай вайны; захапляліся характаром батанічнага саду; сустракаліся з хлопчыкамі і дзяўчынкамі аднаго з піянерскага лагера ў Ждановічах; пазнаёміліся з гаспадарамі дзіцячай чыгуны і нават праехалі некалькі кіламетраў у міні-поездзе, які поўнасію абслугоўваецца дзецьмі; аглядзелі экспазіцыю Выстаўкі дасягненняў народнай гаспадаркі Беларусі, прысвечаную 100-гадоваму юбілею з дня нараджэння Леніна.

Тыя з турыстаў, хто выказаў жаданне паехаць у родныя мясціны, атрымалі такую магчымасць. Іншых жа родныя і блізкія сустралі ў Мінску. Нельга было без хвалювання глядзець на гэтыя сустрэчы. Людзі прагну ўглядацца ў твары адзін аднаго, і вочы іх блішчалі ад слёз. Гэта былі слёзы радасці. Некаторыя ж не бачыліся звыш сарака год.

Перад ад'ездам з беларускай сталіцы турысты прысутнічалі на сярэдняй вачары, арганізаванай у іх гонар Беларускай таварыствам па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубяжом і рэдакцыяй газеты «Голас Радзімы».

Шмат цёплых і шчырых слоў было сказана ў той вечар гасцямі. Словы гэтыя ішлі ад самага сэрца, і ў іх гучалі радасць і гонар за сваю Радзіму.

ГОРАД

— Калі я даведаўся, што па праграме тура мы будзем у Мінску сем дзён, то шчыра кажучы, падумаў: «А што рабіць цэлы тыдзень у гэтым правінцыяльным горадзе?»

Такімі словамі пачаў сваё выступленне на развітанай вачары Яфім Сущык. Калісьці ў дзіцінстве ён чуў ад дарослых, што ёсць у Беларусі невялікі горад Мінск.

— Такім я і чакаў яго ўбачыць, — працягваў Я. Сущык. — Але яшчэ ў самалёце, падлятаючы да беларускай сталіцы, зразумеў, што маё ўяўленне аб Мінску было памылковым. З вышын палёту быў бачны вялікі горад. У вочы кідалася яго ўдалая прыгожая планіроўка: вялікія жылыя раёны і мноства зялёных астраўкоў. Гэта — сады, скверы і паркі горада, яго «лёгкасць».

Дзякуючы ім паветра ў любым кутку Мінска аднолькава чыстае. І калі мы ў гутарцы з містчанамі пыталіся, ці бывае ў іх «палюшні» (забруджванне паветра), яны глядзелі на нас са здзіўленнем.

І сапраўды, мы не бачылі, каб над горадам вісеў дымны шлейф — тыповы з'ява вялікіх амерыканскіх гарадоў. А між тым Мінск — індустрыяльны горад. Праўда, нам давядзецца пабываць толькі на

адным прадпрыемстве беларускай сталіцы — на Мінскім гадзіннікавым заводзе. Але ж далёка за межамі Беларусі відомы вырабы мінскіх заводаў — трактарнага і аўтамабільнага, аўтаматычных ліній і станкабудавнічых.

— Аб сённяшнім дні Беларусі мы даведаліся, пазнаёміліся з экспазіцыяй Выстаўкі дасягненняў народнай гаспадаркі рэспублікі. — гаворыць Хрысціна Другак.

Не па гадах жвавая, дапытлівая, яна заўсёды была наперадзе групы. І ў час наведання выстаўкі Хрысціна Іванаўна ўвесь час знаходзілася побач з гідам.

— Мне цяжка прыпомніць дакладна ўсё, што ён казаў, — гаварыла яна. — Вельмі ўжо шмат было там усялякіх лічбаў і працэнтаў. Але адно я зразумела добра — мая Беларусь стаіць цяпер вельмі высока. Ёсць у яе свая прамысловасць, свая нафта, свае ўгнаенні. Вось аб гэтым я раскажу, калі прыеду дадому.

— Мала расказваць, — дадаў Іван Пацярайка. — Я ўжо тры разы прыязджаў на Радзіму, і калі пасля гэтага гутарыў дома ў Злучаных Штатах з суайчыннікамі, то абавязкова сярэд іх знаходзіліся і такія, што яшчэ слухаюць пустабрахоў з «Новаго русскаго слова» або з «Беларуса». Ім трэба прыводзіць канкрэтныя лічбы. Калі буду расказваць пра Беларускаю рэспубліку, то абавязкова скажу, што за няпоўныя пяць дзён яна выпускае столькі прадукцыі, колькі да рэвалюцыі выпускалася ў Беларусі за год: што ў 1969 годзе беларуская нафтаздабываючая прамысловасць дала краіне звыш 2 мільянаў тон вадкага паліва, а сёлета нафты здабудуць 5 мільянаў тон; што зараз у Беларусі вырабляецца 35 працэнтаў, а ў бліжэйшы час будзе вырабляцца амаль палова ўсіх мінеральных ўгнаенняў, якія адпраўляюцца на палі Савецкага Саюза. Вось такія лічбы гавораць самі за сябе.

Працаваць мінчане ўмеюць. А чым жа займаюцца яны ў вольны час, як адпачываюць? Гэта таксама цікавіла амерыканскіх турыстаў.

— Мы мелі магчымасць пазнаёміцца з культурным жыццём жыхароў беларускай сталіцы, — сказаў Вальтэр Дубіна. — За гэтыя некалькі дзён мы пабывалі ў філармоніі, наведалі Палац спорту, дзе выступаў маскоўскі балет на лёдзе, захапляліся майстэрствам артыстаў беларускага балета. Месцы ў глядзельнай зале былі заўсёды запоўнены.

Кожны з турыстаў меў што сказаць у той вечар. І зноў мне ўспомніліся словы Яфіма Сущыка: «Я думаю: а што ж рабіць цэлы тыдзень у тым Мінску? Але цяпер з радасцю магу сказаць: я вельмі рады, што пабываў у вашым чудаўным горадзе, сустракаўся з яго гасціннымі жыхарамі, жыў побач з імі. Праўда, сем дзён — гэта недастаткова, каб пазнаёміцца з жыццём такога горада, як Мінск. Я з задавальненнем застаўся б тут на месяц-два».

НА ЗДЫМКАХ: (зверху) — гошці з ЗША ў калгасе імя Кірава Слуцкага раёна; (унізе) — на дзіцячай чыгуны і ў музеі Вялікай Айчыннай вайны ў Мінску.

Фота А. КАЛЯДЫ.

Accessibility of Higher Education in the USSR

To begin with we must say that in the Soviet Union there are absolutely no limitations on admitting young people to higher schools. The only condition for acceptance is the passing of the entrance exams, i. e., to display a thorough and profound knowledge. The selected ones are those who have learnt the programme taught at the secondary schools best of all.

We are systematically increasing the number of people admitted to higher schools. In the course of the recent eight years, for instance, the number of students at Soviet institutes and universities has grown by more than 2 million. The overall student body at Soviet institutions of higher learning has now reached almost 5 million.

The financial allocations for training competent cadres are being continually increased. This year the funds set aside for the higher, secondary special and

vocational schools amount to 4.500 million roubles, which is almost 220.000.000 more than in 1969.

The number of higher schools in itself is steadily being enlarged. We already have more than 800 of them, but the army of those anxious to acquire higher education has been growing at an even faster rate, therefore every year young people wishing to enter higher educational institutions are faced with increasingly higher demands.

At all Soviet educational institutions tuition is free. At secondary special schools and institutes the bulk of the students are paid state grants and those living in other towns are provided with hostel accommodation for a nominal fee.

In order to attract people with a certain amount of practical experience to the institutes we have introduced certain privi-

leges for young people who have worked for some time at industrial enterprises, collective farms, state farms and offices. Practice has proved that this category of young people can more easily acquire higher qualifications. This, however, does not preclude admission to higher schools of youngsters immediately after their graduation from secondary schools.

In order to provide young working people with greater opportunities to acquire education, 190 major institutes in the country have opened preparatory sections since autumn 1969. Their aim is to help those who graduated from school a number of years ago and to restore and refurbish their knowledge. At these sections young people who have come from production or agriculture can prepare for a whole year for entering institutes. Throughout this period they are provided with state grants.

Annually, thousands of factory workers and collective farmers receive diplomas from institutes or technical schools, without discontinuing their work. At the present time, 50 per cent of all higher school students are studying at evening or extra-mural departments.

Those who do so enjoy considerable benefits. For the period of their exams they

are granted paid leave and for a period of up to 40 days and prior to presenting their theses they get four more months paid leave. Apart from that, the factories or offices where the students work pay their fare to the institute and back at the time of their exams, if the said

institution is in another city or town.

The network of higher schools is well developed in all the Union Republics. All students are provided with the opportunity of studying at universities or other higher schools in their native language.

Сярэдня школа № 9—адна з лепшых у Віцебску. З другога класа пры дапамозе тэхнічных сродкаў тут выкладаецца англійская мова. Выпускнікі школы свабодна чытаюць і размаўляюць па-англійску. НА ЗДЫМКУ: вучаніца 2 класа Іна ПРЫШЧЭПА ў лінгафонным кабінэце.

В СИОНИСТСКОЙ ЗАПАДНЕ

Абрам Черчес прожил большую жизнь. Воспитывался в детском доме, потом учился, приобрел специальность технолога-винодела. Он хорошо зарабатывал, имел трехкомнатную квартиру, дачу, легковую автомашину. В 1968 году 60-летнего мастера винзавода А. Черчеса торжественно проводили на заслуженный отдых, установив ему пенсию 120 рублей в месяц.

29 марта минувшего года вместе с женой Розой Израилевной и 17-летней дочерью Светланой Абрам Лазаревич выехал в Израиль по вызову матери жены. Вскоре его родные и друзья стали получать письма — одно отчаянее другого.

В марте с. г. в газетах было опубликовано сообщение ТАСС из Нью-Йорка, в котором говорилось, что постоянное представительство СССР при ООН распространило полученное Президентом Верховного Совета СССР письмо от проживающего в Израиле А. Черчеса с просьбой оказать ему помощь в возвращении в Советский Союз. Просьба вскоре была удовлетворена.

Недавно А. Черчес вернулся в Одессу. Ниже мы предлагаем вниманию читателей его рассказ о пережитом на «земле обетованной».

ХОЖДЕНИЯ ПО МУКАМ

Несколько лет назад мать моей жены Сура Далевна, проживающая в Израиле, стала настойчиво звать нас к себе. Она уверяла, что на «земле обетованной» каждого еврея ждет счастливая, беззаботная жизнь. Жена в конце концов загорелась идеей ехать на «землю предков». С утра до вечера она твердила мне: поедем, поедем, поедем... И я согласился.

Весной 1969 года мы выехали в Израиль. С нами поехала лишь дочь Светлана, а сын Илья, мастер спорта СССР по борьбе, и сын Леонид, заканчивающий десятилетку, категорически отказались.

И вот самолет израильской авиакомпании садится в аэропорту Луд, близ Тель-Авива. Чиновники Сохнута (еврейское агентство, заманивающее иммигрантов в Израиль и ведающее их делами) начали оформлять документы. Каждой семье выдавали по 50 израильских фунтов, по две бутылки вина и две пачки мацы.

Мы поехали к Суре Далевне. Она с мужем, как оказалось, занимала комнату с кухней.

И муки начались. Жена устроилась судомойкой в столовую для престарелых. Уходила в четыре часа утра, возвращалась в десять вечера. Падала от усталости на койку.

Моя специальность технолога-винодела оказалась никому не нужной. После долгих поисков я нашел место чернорабочего на бумажной фабрике. С утра и дотемна таскал рулоны весом по 150—300 килограммов. На другой день я уже не смог работать.

Всего, что пережил, не расскажешь. Удалось как-то устроиться на мыловаренную фабрику в Тель-Авиве. Рабочий день — десять часов, плата — 14 фунтов.

Однажды меня остановил мастер и спросил:

— Почему, Абрам, ты все время ходишь угрюмый, с опущенной головой? Квартиру получил, работу нашел, голод тебе не угрожает.

— Да, квартиру мне дали, — ответил я, — но плачу за нее 150 фунтов в месяц, да за свет — 20, за газ — 10, за воду — 19. За право пользования поликлиникой ежемесячно удерживают 30 фунтов. На автобус трачу 75—80 фунтов. Сколько всего получается? Больше 300 фунтов! А мой месячный заработок — всего 500. Не больно развеселишься на оставшиеся двести фунтов...

СОХНУТ РАССТАВЛЯЕТ СЕТИ

Едва мы вышли из самолета и ступили на землю Израиль, как нашу Светлану взяли на воинский учет и выдали ей военный билет.

Израиль — единственная в мире страна, где обязательная воинская повинность существует не только для мужчин, но и для женщин. Уже с 14 лет мальчики и девочки занимаются здесь военной подготовкой.

В Израиле я познакомился с двумя женщинами, которые приехали из Черновиц. Их сыновей забрали в армию, матери очень нуждаются, никто им не помогает, они каждый день с тревогой ждут почтальона — не принесет ли тот похоронную?.. Одна из них написала в Черновцы письмо, рассказывала о своих мытарствах и пре-

дупредила, чтобы никто больше не ехал в «страну предков». Письмо было задержано цензурой, а женщину стали всячески преследовать.

Хитростью и обманом заманивает Сохнут иммигрантов на «землю обетованную». Его сотрудники выявляют людей, у которых есть родственники в СССР и других странах. Предлагают внести 7 фунтов — сущие пустяки! — на которые туда будет отправлена вещевая посылка родственникам. Посылки отправляют различные подставные фирмы, например, лондонская «Диннерман». Вслед за посылками приходят вызовы в Израиль. Глядишь, кто-нибудь и клюнет на приманку. Приедет в Израиль, увидит, что его родственники еле-еле сводят концы с концами, начинает возмущаться, а ему скажут: «Все евреи — братья и должны жить в государстве Израиль». Однако я не встречал там ни одного богатого еврея, приехавшего, скажем, из США, Англии или Франции. Миллионеры Кун Леб и Ротшильд почему-то не спешат присоединиться к своим «братьям» в Израиле. Едут туда одурчающие бедняки, которые нужны сионистским правителям как дешевая рабочая сила и солдаты для агрессивной армии.

Тому, кто попался на сионистский крючок, освободиться от него не так-то просто. Каждому иммигранту выдается специальная книжка, в которой указывается его личный номер. Этот номер, как клеймо узника гитлеровского концлагеря, сопровождает иммигранта везде и всегда — до конца его жизни.

В книжку вносятся все суммы, которые тратятся на встречу и устройство иммигранта. И пока человек не вернет их до пиастра, из Израиль его не выпустят. Вот почему чиновники Сохнута стремятся опутать приезжающих долгами. А где достать деньги рядовому труженнику, если он захочет исправить свою ошибку и вернуться на родину? Многие, оказавшись в сионистской западне и не видя выхода, покоряются судьбе, влачат до конца дней жалкое существование.

Я знаю бывших граждан Советского Союза и других социалистических стран, которые безуспешно пытаются вырваться из этой западни, но не могут разорвать долговые цепи. Вот, например, Герман Тула, с которым я работал на фабрике по переработке мас-

лин. В Черновцах он был мясником, а жена работала в «Заготзерно», получала 150 рублей. Семья имела хороший дом, сад, жила, не зная забот. И вдруг — письма от родственников из Израиль. «Приезжай, дорогой, здесь сможешь много заработать, купишь колбасную фабрику». Распродал Тула свое имущество и поехал. Очень скоро он понял, что никакой фабрики ему не видать, как своих ушей. Хозяин, у которого мы работали, обещал ему 40 фунтов в день, а платил 20. Тула запротестовал, а хозяин с издевкой:

— Скажи спасибо, что плачу двадцать. А то могу и уволить.

Тула говорил, что готов уехать из Израиль хоть к черту на кулички, но вырваться ему, видно, не суждено — он должен Сохнута 6 500 фунтов...

ЛЮДИ «ВТОРОГО СОРТА»

На фабрике по переработке маслин мне платили 20 фунтов в день, а арабы — их было человек 15 — за такую же работу получали меньше. Больше всех хозяин платил «сабра» — так в Израиле называют местных уроженцев, которые пользуются большими привилегиями.

Работа у нас была тяжелая. Грузили 100-килограммовые бочки с маслинами, таскали цемент и камни на строительство нового цеха. Когда подходило время обеда, арабы уединялись где-нибудь в сторонке. Рабочим-евреям бригадир (ярый сионист) строго-настроено запрещал подходить к ним — это грозило увольнением. Увидев меня однажды беседующим с арабом Соломоном, бригадир разразился площадной бранью и побежал жаловаться хозяину. В наказание нас послали в подвал — переключать масла из чанов в бочки. Работа эта очень вредная: испарения уксуса вызывают болезнь сердца, а сырость — ревматизм. Больше шести часов там находиться нельзя, а нас держали по десять часов.

Должен прямо сказать: происходящее сейчас в Израиле очень схоже с тем, что делалось в фашистской Германии. Существует целая система расовой дискриминации. Население делится на «ашкенази» — «белых евреев» и «сфардим» — «черных евреев», подразделяемых, в свою очередь, на местных уроженцев — «сабра» и «не сабра». В зависимости от

того, к какой группе человек отнесен, ему предоставляют работу, назначают оплату.

10 марта нынешнего года израильский кнессет принял расистско-религиозный закон о том, «кто может считаться евреем». Этот закон официально, в государственном масштабе провозглашает расистский принцип деления на «чистых» и «нечистых» — «полноправных» и «неполноправных».

Выходцев из Советского Союза и других социалистических стран в Израиле считают людьми «второго сорта», всячески унижают, оскорбляют, притесняют. Им, как правило, предлагают самую тяжелую работу и платят меньше, чем «сабра».

Наша семья ехала в Израиль вместе с семьей Бориса Ройтмана из Овидиопольского района. Он проклинал день, когда покинул Родину. Одеситка Рахиль Койфман с дочерью Фаней тоже добивается разрешения вернуться в Советский Союз. Житель Черновца Пенчик обратился в Организацию Объединенных Наций с просьбой помочь ему вырваться из сионистского «рая». Пенчика травят в сионистской прессе, называют предателем, выгнали с работы.

Когда в ООН было распространено мое письмо Советскому правительству с просьбой восстановить советское гражданство и разрешить вернуться на Родину, сионистские газеты начали меня травить. «Маарив», «Аль-Гамишмар» и другие газеты пытались скомпрометировать меня в глазах общественного мнения, обвиняли в клевете на Израиль.

Вначале сионисты пытались подкупить меня. Хозяин фабрики по обработке маслин как-то позвал меня к себе и сказал:

— Абрам, приезжал человек из кнессета и просил передать, что тебе предлагают 50 тысяч фунтов. Сможешь открыть свое дело. Только не возвращайся в СССР.

Некоторое время спустя хозяин от имени того же представителя кнессета говорил уже иначе: тебя отпустят, если пообещаешь ничего не рассказывать в Советском Союзе о жизни в Израиле.

Затем за меня «взялся» представитель раввина. Целых пять дней он беседовал со мной. Обещал дом или квартиру-люкс в Тель-Авиве и многое другое за отказ от возвращения в СССР. Потом пугал тюрьмой, ссылкой.

...И вот я на Родине. Я счастлив, что снова стал советским гражданином. Горячо благодарю родное Советское правительство за гуманность и великодушие. (АПН).

Удзельнікі мастацкай самадзейнасці Ярэмінскага дома культуры (Гомельскі раён).

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

«БЕЛАРУСКІ СУВЕНІР»

— так назвалі свой эстрадны ансамбль маладыя мінскія спевакі, музыканты і танцоры. Гэта самы малады творчы калектыў у рэспубліцы. Год нараджэння яго — 1970. Сярэдні ўзрост артыстаў — 22 гады. Большасць з іх яшчэ ўчора выступалі на клубных сценах, абараняючы гонар сваіх заводаў і фабрык, вайсковых часцей і навучальных устаноў.

Зоркай «Беларускага сувеніра» па праву называюць выканаўцу народных песень Вольгу Шутава. У Мінск яна прыехала два гады назад. А да гэтага жыла ў Брэсце, вучылася ў медыцынскім вучылішчы і вечарамі выступала на сцэне абласнога палаца прафсаюзаў.

У 1966 годзе на конкурсе маладых выканаўцаў Вольга Шутава заняла адно з першых месцаў і была запрошана прыняць удзел у канцэрце ў Маскве. Пospex яе быў незвычайны, і менавіта тады Оля ўпершыню задумалася аб сваёй будучыні. Надзея, якая хвалася недзе ў глыбіні душы, узмацналася, ператварылася ва ўпэўненасць у час заручбыных гаспадарстваў у Польшчу, ГДР, Чэхаславакію, ФРГ і Нарвегію.

Цікаўныя рэпартажы дапытваліся: дзе вучылася спяваць гэтая дзяўчына? У каго брала ўрокі? Оля тлумачыла: адзіным яе педагогам быў школьны настаўнік Уладзімір Макаравіч. Ён выкладаў нямецкую мову і вёў вучнёўскі харавы гурток.

Калі Оля ўжо спявала на сцэне Брэсцкага палаца прафсаюзаў, хорам кіраваў яе аднафамілец Альфрэд Шутаў. Ён і да гэтага часу працуе а харыстамі. Толькі замест Олі на той жа сцэне спявае яе малодшая сястра Вала.

Два гады назад Олю запра-

сілі працаваць у Беларускаю дзяржаўную філармонію. Гледачы любяць і яе рэпертуар, і чыстыя моцныя голас, і сціпую манеру выканання. Таму не дзіва, што спявачку доўга не адпускаюць са сцэны.

Олю змяняе «Вясёлы дзіксленд» пад кіраўніцтвам Авеніра Вайнштэйна. З вялікай цікавасцю слухаюць аматары джаза музычную карцінку «На птушкаферме». Гэта апрацаваная, знаёмая ўсім беларуская народная песня «Кураняты».

«Вясёлы дзіксленд» называюць сямёркай дружных. Хто яны, гэтыя хлопцы? Шлях большасці на прафесійнальную сцэну амаль такі ж, як у Олі Шутавай. З аўтазаводскай самадзейнасці прыйшоў любімец публікі ўдарнік Валодзя Фядотаў. Сёлета Валодзя трымае экзамен у музычнае вучылішча. Вучобу будзе сумяшчаць з работай.

Калектыў карыстаецца велізарным поспехам. Але маладыя музыканты разумеюць: каб творча расці, неабходна вучыцца. Сур'езна падумае аб вучобе і салістка ансамбля Оля Шутава.

Георгій Мартынаў і Людміла Родзіна ўжо вядомы мінчанам сваёй «Паўлінкай» — танцам, пастаўленым па матывах п'есы Янкі Купалы. А вось і славыты «Беларускі сувенір»! Яго танцуе трыо — Яўгенія Іванова, Людміла і Вадзім Родзіны, у якіх дынамічнасць спалучаецца са здзіўляючай пластычнасцю.

Нягледзячы на маладосць, у «Беларускага сувеніра» ўжо ёсць свой почырк. Гэта сучасны нацыянальны ансамбль, у якім темперамент і прыгажосць маладосці спалучаюцца з высокім майстэрствам.

І. МУХІНА.

МАЮЧЫ справу з гістарычнымі архіўнымі дакументамі, часта знаходзіш у іх вельмі цікавыя звесткі. Нядаўна знойдзеныя матэрыялы расказалі аб падзеях з культурнага жыцця Мінска, звязаных з імёнамі акцёраў, якія прынеслі сусветную славу рускаму тэатральнаму мастацтву.

У статыстычнай справаздачы Мінскага гарадскога тэатра за 1915 год ёсць такія радкі: «10 красавіка 1915 года Собінавым быў дадзены адзін дабрачынны канцэрт на карысць параненых воінаў». Мяркуючы па колькасці прададзеных білетаў, тэатр быў перапоўнены. З хваляваннем рыхтаваліся мінчане да сустрэчы з вялікім рускім спеваком, які сваімі выступленнямі на сценах лепшых заходнееўрапейскіх оперных тэатраў да гэтага часу ўжо набыў сусветную славу. Прамяністасць, сонечнасць тэмбру голасу Собінава, мяккасць, пяшчотнасць, душэўная цеплыня ў яго спевах зачаравалі слухачоў. Не зачаравалі сабе Собінаўскі голас толькі паліцэйскія са спецыяльнага нарада, якіх прыслаў у тэатр паліцмайстар, каб не дапусціць нічога крамольнага на гэтым канцэрце.

20 ліпеня 1915 года мінская газета «Копейка» паведаміла сваім чытачам, што ў горадзе адбудзецца выступленне славутага цыркавага артыста Анатоля Дурава. Вялікімі літарамі на першай старонцы газеты надрукавана: «Электрамастацкі тэатр «Гігант». Сёння два любімыя публікі Анатоль Дураў і Сяргей Сакалінскі ў адной праграме (у драме і фарсе). «Золата, слёзы і смех» — драма з жыцця цыркавых артыстаў у 4-х частках. У галоўнай ролі славыты цыркавы клоун Анатоль Дураў з яго дрэсіраванымі жывёламі».

Перагорнем яшчэ адну архіўную старонку... У дарэвалюцыйнай Расіі існавала «Імператарскае рускае тэатральнае таварыства», якое займалася ўсімі тэатрамі. Аднак сродкаў гэ-

З ГІСТОРЫІ ТЭАТРАЛЬНАГА МІНСКА

таму таварыству царскі ўрад не адпускаў. І таму 22 лістапада 1916 года таварыства вырашыла правесці па ўсёй Расіі «Дзень рускага акцёра».

Вось пісьмо, якое прыйшло ў Мінскі тэатр: «Савет імператарскага рускага тэатральнага таварыства, арганізуючы «Дзень рускага акцёра» 22 лістапада, звярнуўся ва ўсе тэатры з заклікам паставіць у гэты дзень спектаклі на карысць таварыства, якое з'яўляецца адзінай у Расіі арганізацыяй, што займаецца інтарэсамі тэатра і яго дзеячоў. Савет мае гонар пакорліва прасіць дырэкцыю Мінскага тэатра аказаць артыстам магчымае садзейнічанне прадастаўленнем у гэты дзень, 22 лістапада, тэатра на самых ільготных умовах».

У Мінскім тэатры быў дадзены спектакль, а сабраныя грошы адпраўлены ў адрас таварыства. І вось 4 снежня 1916 года было атрымана пісьмо: «Ваша міласць! Савет імператарскага рускага тэатральнага таварыства прыносіць вам глыбокую ўдзячнасць за ахвяраванне на карысць таварыства 194 руб. за «Дзень рускага акцёра». Пісьмо падпісана Аляксандрай Яблочкинай, вялікай рускай актрысай, якая ў той час была старшынёй таварыства.

Т. ВАРАБ'ЁВА,
старшы навуковы супрацоўнік Цэнтральнага
дзяржаўнага гістарычнага архіва БССР
у Мінску.

*

Адбыўся царовы выпуск у Беларускай дзяржаўнай тэатральна-мастацкай інстытуце. 26 чалавек пасля заканчэння яго едуць працаваць у Бабруйскі драматычны тэатр. НА ЗДЫМКУ: сцэна з дыпломнага спектакля «Ідыёт» па раману Ф. Дастаеўскага. Выпускнікі Ала ПАЛУХІНА ў ролі Настасі Піліпайны, Георгій МАЛЯЎСКІ ў ролі Парфена РАГОЖЫНА і Валерыі ШУШКЕВІЧ у ролі князя МЫШКІНА.

Фота Ул. КІТАСА.

ВУЧЫЦЦА ЛІТАРАТУРНАЯ МОЛАДЗЬ

Літаратурны інстытут імя Горкага ў Маскве — адзіная ў краіне вышэйшая навучальная ўстанова, дзе таленавітая моладзь вучыцца пісьменніцкаму майстэрству. Інстытут выдаў пучок у якім вялікае творчае жыццё многім беларускім паэтам, празаікам, драматургам і перакладчыкам. Цяпер тут вучыцца Любоў Філімонава з Мінска, Ала Кабаковіч і Раіса Баравікова з Брэсцкай вобласці, Таццяна Савіцкая з Барысава, Віктар Бараноўскі з Гродна, Іван Ласкоў з Магілёўскай вобласці і іншыя. Беларускія студэнты некалькі месяцаў назад пабывалі ў Польскай Народнай Рэ-

спубліцы, дзе знаёміліся з жыццём і вучобай сваіх таварышаў з Варшаўскага ўніверсітэта.

Цяпер студэнты прыехалі ў Мінск, дзе праходзяць трохмесячную практыку ў часопісах «Неман», «Маладосць», выдавецтве «Беларусь», на тэлебачанні.

М. ІВАНОВА.

МАСТАК, ВУЧОНЫ, МЫСЛІЦЕЛЬ

У рэспубліканскім Доме работнікаў мастацтваў дэманстравалася выстаўка, прысвечаная геніяльнаму мастаку і вучонаму італьянскага Адраджэння Леанарда да Вінчы.

Гэта выстаўка з'яўляецца завяршальным этапам тых мерапрыемстваў, якія былі праведзены ў вышэйшых навучальных установах і ў творчых саюзях рэспублікі па ініцыятыве Камісіі БССР па справах ЮНЕСКА ў сувязі са святкаваннем 450-годдзя з дня нараджэння вялікага мастака.

На выстаўцы экспанаваліся рэпрадукцыі з палотнаў Леанарда да Вінчы.

А. СНЫТКО.

МАЙСТРЫ МАСТАЦТВА НА СЛУЧЧЫНЕ

У Слуцкім раёне прайшоў месячнік опернага і балетнага

мастацтва. Калектывы рабочых, сельскія працаўнікі цёпла і гасцінна сустракалі артыстаў Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага вялікага тэатра оперы і балета. З поспехам прайшлі канцэрты ў калгасах «Памяць Ільіча», «Маяк», імя Будзённага, «Праўда», імя Куйбышава, «Ленінскі шлях» і іншых гаспадарках.

З творчымі справаздачамі выступілі народная артыстка СССР Тамара Ніжнікава, народныя артысты БССР Лідзія Галушкіна, Валерыі Глушакоў, Валерыі Міронаў, заслужаныя артысты БССР Раіса Красоўская, Нона Нікеева, Аркадзі Саўчанка, лаўрэат міжнародных конкурсаў Аскольд Сухін і іншыя.

М. СЯУРУК.

МАЗЫРСКАЙ МУЗЫЧНАЙ — 35 ГОД

Больш за 300 дзяцей вучацца ў Мазырскай музычнай школе-сямідгодцы. Тут працуюць класы фартэпіяна, скрыпкі, баяна, цымбал, домры і духавых інструментаў. Выкладчыкі і вучні школы рэгулярна выступаюць з канцэртамі, лекцыямі, гутаркамі аб музыцы.

Сёлета спаўняецца 35 год з дня заснавання Мазырскай музычнай школы. Былыя выхаванцы (іх больш за 600) працуюць у розных кутках краіны. Адзінаццаць яе выпускнікоў выкладаюць у роднай школе.

А. КАМАРОУ.

ОТ ГОСКЛИВОИ неиз-
вестности, от того,
что прикованы друг к другу
невидимой цепью, просыпа-
ется глухое раздражение:
никого не хочется слушать,
все противно. Эх, жизнь!

О прошлом все перегово-
рено, о настоящем нечего гово-
рить. А будущее? Кто его
знает, как оно сложится.

Плен есть плен!

Но есть сила, которую и в
плени не сломить, не согнуть
— коммунисты.

Общего собрания, понятно,
не созовешь. Но все знают:
если уж очень заскучал чело-
век, не спит, веру в себя
терять начал, подсядет к не-
му Михаил Федорович Лу-
кин, или Иван Павлович Про-
хоров, Михаил Николаевич
Снегов, или еще кто-нибудь и
начнут разговор издали:

— Скажи, пожалуйста, по-
мнишь, ты рассказывал, что,
когда ты ротой командовал,
был у тебя взводный Реше-
тов. Это не тот ли Решетов,
который потом «Выстрел»
вместе со мной заканчивал?

Или:

— Ты случайно не пом-
нишь, в каких примерно чис-
лах лед на Волге под Горь-
ким двигаться начинает?
Как же это ты не помнишь,
если ты в Горьком родился
и жил там до двадцати лет...

Или:

— Сеньку Кривцова пом-
нишь? Помню, в 1936 году
на маневрах Московского
военного округа в лагерях
под Гороховцем лег он спать,
а мы ему...

Глядишь, и втянули чело-
века в беседу, начнет вспо-
минать, улыбнется лихо
Сеньке Кривцову, который
давно уже не Сенька, а Се-
мен Николаевич.

Случалось и так — лежит
человек, молчит, ничем его
от «психического самоанали-
за» отвлечь невозможно, то-
гда приходилось прибегать к
словам отнюдь не партий-
ным.

— Что ты, материн сын,
отцов работник...

Не всегда, но помогало.

На новом месте первые
дни всегда интересно. Что за
город? Кто в соседнем бара-
ке? Каков комендант? Охра-
на? Что за режир? Если та-
кая же морилка, как в Лю-
бенвальде, значит, лучше
больным не сказываться...
Далеко ли фронт? Те, кто по-
крепче, посылнее, прикиды-
вали, можно ли убежать.

О побегах из крепости
Вюльбург нечего и думать.
Через стены не перелезть,
подкоп невозможен, а если
даже удалось бы вырваться,
до фронта далеко.

Коменданту дали кличку
Маннергейм. Чем-то он по-
хож на финского генерала.

Замок разделен на две
части. К вечеру уже знали —
сработала лагерная «поч-
та» — во второй половине
Моряки с советских торговых
судов «Хасан», «Эльтон»,
«Волголес», «Днестр», «Маг-
нитогорск», захваченных нем-
цами в Штеттине и Данциге.
В Вюльбурге с осени сорок
первого года... Живут! Боль-
шинство выжили!

Стало быть, и мы выжи-
вим...

— Не спишь, Михаил Фе-
дорович?

— Вроде засыпаю, Иван
Павлович.

— Ну, тогда я мешать не
буду. Спи!

До сна еще далеко, но
хорошо просто помолчать,
подумать, вспомнить. «Где
сейчас мой? Сколько же я их
не видел? Давно... Ничего,
увидю. Увижу... Наши уже в
Польше, не сегодня-завтра
войдут в Германию. Отучили
немцев наступать. Второй
год они все «линию фронта
выравнивают». Выравнивай-
те, выравнивайте... Обидно,
что я тут, в полном бездей-
ствии... Дожить бы до побе-
ды! Вернуться в Москву...

(Продолжение. Начало в
№№ 41, 42, 44 — 51 за
1969 год. №№ 1—15, 17—
25 за 1970 год).

— Михаил Федорович, не
спишь?

— Нет, Иван Павлович,
не сплю.

— Извини, что я тебе
спать мешаю. Я вот думаю:
скоро войне конец.

Из темноты голос Снего-
ва:

— Торопись, Иван Пав-
лович. До конца еще дале-
ко.

— Будет конец, будет...

— Ну, а дальше что? Что
дальше?

— Это вы, товарищ Му-
зыченко?

— Я, Иван Павлович...
Ну, войне конец, а дальше
что? Когда мы домой попа-
дем?

— Попадем, если нас не
ухлопают.

— Что еще у вас со мне?

— Ничего особенного. Про-
щайте, Михаил Федорович.
Может, больше не увидимся.

— Возможно. Что еще?

— Простите меня, Михаил
Федорович.

— Я не судья и не роди-
тель вам.

— Горько мне, Михаил
Федорович, за мою ошибку.

— Вы это ошибкой назы-
ваете?

— Горько, Михаил Феде-
рович...

— И давно вы так думать
начали?

— Давно... Не хотелось
сознаваться... Стыдно...

— Странная у вас логика!
Изменять Родине не стыди-
лись, сапоги Гитлеру лизать
не стыдились...

Как все они обрадовались!
Как обрадовался и заважни-
чал сам Власов!

О подробностях встречи я
узнал от Закутного, он, как
член «Русского комитета»,
был приглашен на совещание,
которое Власов созвал на
другой день по возвращении
из ставки Гимmlера.

— Я вам доверяю, госпо-
дин Никандров, государст-
венную тайну двух госу-
дарств — великой Германии
и России... Чтобы никому ни
слова... Не нравится мне Ан-
дрей Андреевич — человек
серьезный, а ведет себя не-
серьезно. Ну что это такое —
созвал руководящий состав
комитета: меня, Малышкина,
Жиленкова, Трухина — од-
ним словом, всех и вместо по-
рядочного доклада, которого

Арк. ВАСИЛЬЕВ

— Ни черта, доживем...

— Это кто? Шевчук?

— Это я, Сотенный...
Шевчук дрыхлет.

— Бросьте, мужики, я не
дрыхну. Ни черта они с нами
не сделают. Только бы не
заболеть...

— Михаил Федорович,
уснул?

— Да разве с вами, чер-
тями, уснешь.

— Правда, мужики, да-
вайте спать.

Разве уснешь. Черт его
знает, почему вспомнил За-
кутного. Появился в Вустрау
перед отправкой.

— Здравствуйте, Михаил
Федорович!

— Что тебе?

— Поговорить надо.

— Говори.

— Напрасно вы, Михаил
Федорович, от предложения
Андрея Андреевича Власова
отказываетесь. Что вам, две
жизни отпущено? Как всем —
одна... Вас ее лишит каждую
секунду могут.

— Тебя Власов прислал?

— Нет, по собственной
инициативе... Жаль мне вас...
Погибнете.

— Себя жалеет, Закутный.

— Значит, решительно —
не пойдете к нам?

— Ну что ты пристал как
банный лист...

Закутный посидел еще
немного, попытался анекдот
про Геббельса рассказать, а
в глазах тоска, вид жалкий,
пришибленный.

— Решительно отказыва-
етесь, Михаил Федорович?
Ладно, ладно, не сердитесь.
Ну, я пошел... Будьте здоро-
вы, Михаил Федорович. —
Вдруг заплакал — по-бабьи,
взахлеб.

— Что ты, Закутный?

— Плохо мне, Михаил Фе-
дорович... Как я вам завидую!

А до Закутного приезжал
Малышкин. Когда он был на-
чальником штаба 19-й армии,
Лукин называл его просто
Василием Федоровичем. А
сейчас никак называть не
мог — ни по фамилии, ни по
имени-отчеству.

— Здравствуйте, Михаил
Федорович!

— Здравствуйте. Вы по
делу ко мне?

— Да так, ничего особен-
ного. Приехал на вас посмот-
реть. Как вы тут...

— Смотрите.

— Как здоровье, Михаил
Федорович?

— Жив.

Посидел Малышкин на та-
буретке, повздыхал.

— Помните, Михаил Фе-
дорович, как мы с вами в ок-
ружении...

— Ну что ж, добивайте
меня, Михаил Федорович!

— Сам себя добила,
уничтожили.

— Что мне делать, Ми-
хаил Федорович?

— Личное оружие вам
немцы доверили?

— Нет.

— Жаль. А то бы пулю в
висок. Впрочем, можно под
поезд, можно с моста... На
крайний случай веревка.

— Прощайте, Михаил Фе-
дорович.

— Не спите, Михаил Фе-
дорович?

— Да разве уснешь, Иван
Павлович.

— Как будто светает?

— Вроде. Придумали, мер-
завцы, окна синей краской
замазать.

— Как в холерном бараке.

мы от него ожидали, он сто-
ит, руки потирает и никак,
извините, со своей физионо-
мией не может улыбку убрать.
«Теперь, говорит, наше дело
в шляпе!» Ну скажите, ради
бога, можно так серьезное со-
общение открывать?! «А вы
знаете, герр Гимmlер совсем
не такой, как я думал...» А
какое дело Гимmlеру, что ты
о нем думал! Важно, что он
о тебе думает! «Обходитель-
ный человек, очень обходи-
тельный, в обращении очень
даже приятный». И сует нам
фото — он и Гимmlер стоят,
за руки держатся. «Нас вдво-
ем сфотографировали, и,
представьте, не успели мы
беседу закончить — пожа-
луйста, на память карточка». Спасибо Жиленкову, он Ан-
дрей Андреевича немного,
слегка одернул: «Карточку
мы опосля посмотрим, вы
расскажите, о чем разговор
велся?» Андрей Андреевич
рассердился: «Все в свое вре-
мя, господин Жиленков!» Ге-
нералом не назвал, Георгием
Николаевичем тоже — госпо-
дин Жиленков! «Все в свое
время». Однако ж помогло,
карточку отложил. «Господин
Гимmlер сказал, что, по его
мнению, отдел пропаганды
вооруженных сил не смог ор-
ганизовать русских для сов-
местной борьбы с большеви-
змом и теперь он сам будет
лично руководить всем де-
лом... А практическое руко-
водство возложено на обер-
группенфюрера СС Готтлиба
Бергера. Я его видел... Чело-
век вполне интеллигентный и
в то же время решитель-
ный...» Я сижу и думаю:
«Черт с его интеллигентно-
стью, ты нам про дело рас-
скажи».

Закутный говорил долго.
Только и слышалось: «Я ска-
зал... Я ему... Я подумал»,
но я все же, хотя и с трудом,
усянул, что Гимmlер пред-
ложил Власову вместо «Рус-
ского комитета» создать но-
вую организацию, которая
должна объединить различ-
ные антисоветские комитеты
— пружинский, украинский,
туркестанский, прибалтий-
ский и все белоэмигрантские
учреждения. Гимmlер разре-
шил Власову создать пять ди-
визий и вооружить их.

Закутный поделился под-
робностями: «Андрей Андре-
евич просил десять дивизий,
а Гимmlер согласился толь-
ко на пять. Гимmlер не ду-
рак, понимает, что по нынеш-
ним временам иметь у себя
в тылу десять русских диви-
зий ни к чему... Если их боль-

шеви́змом начинить, они та-
кого натворят!».

После приема у Гимmlера
Власова стали нарахват при-
глашать самые высшие руко-
водители рейха. Всезнающий
Закутный рассказывал, что в
главном имперском управле-
нии безопасности установили
очередь: к кому и когда дол-
жен пожаловать обласканный
рейхсфюрером СС герр Вла-
сов.

Первым после Гимmlера
Власова принял Герман Гер-
ринг. Он прислал своего
представителя генерал-майо-
ра Ашенбренера. Когда они
спускались по лестнице, я ус-
лышал, как Власов сказал
Ашенбренеру:

— Вы хорошо говорите по-
русски, генерал!

Ашенбренер остановился и
оживленно ответил:

— Я два года провел в
Москве, господин Власов, в
качестве помощника военного
атташе по авиации. Жил на
очень приятной улице. К со-
жалению, забыл название.
Как-никак, прошло почти пят-
надцать лет. Вспомнил —
Малая Бронная. Я любил хо-
дить пешком в Большой те-
атр...

От Геринга Власов возвра-
тился мрачным. Потом выяс-
нилось, что командующий
ВВС согласился всемерно по-
мочь Власову, сам предло-
жил передать в его подчине-
ние всех русских военноплен-
ных, обслуживающих герман-
скую авиацию. Власова, ока-
зывается, возмутила форма
приема. Он потом пожаловал-
ся Трухину:

— Даже не встал, жирный
борщ!

Иногда Власов брал с со-
бой кого-нибудь из своих при-
ближенных. К Геббельсу ез-
дили с Жиленковым. Верну-
лись довольные, особенно
Жиленков.

— А Геббельс, представь-
те, симпатяга. «Скажите, гос-
пода, почему наша пропаган-
да не имела успеха у рус-
ских?» Я ему отвечаю: «Раз-
решите, герр Геббельс, выска-
зать свое личное мнение?» Он
мне: «Буду рад выслу-
шать». «Потому, герр Геб-
бельс, ваша пропаганда успе-
ха не имела, что обращена к
немецкому уху, а не к рус-
скому. И дополнительно еще:
наше русское ухо испорчено
коммунистической пропаган-
дой.» Он посмотрел на меня
и ничего не сказал, но я ви-
дел — мой ответ ему понравил-
ся. Потом он обещал нам
бумаги подкинуть, помочь с
типографией. Ей-богу, симпа-
тыга...

К тем, кто помельче, на-
чали ездить целыми компа-
ниями.

У Лея были вятером: Вла-
сов, Трухин, Малышкин, Жи-
ленков и Сверчков. С немец-
кой стороны тоже народу по-
набилось — чиновники из
«рабочего фронта», оберфю-
рер СС Крегер, штурмбанфю-
рер Зиверс.

Тут-то Сверчков и подло-
жил Власову свинью.

Лей пожаловался, что ост-
рабочие плохо работают, са-
ботируют.

— Посоветуйте, генерал,
как их заставить работать
лучше?

Власов пожал плечами и
забормотал что-то о русской
лени. Его перебил Сверчков,
пытавшийся до этого вста-
вить в беседу хотя бы одно
слово:

— А на что Аушвиц? Тех,
кто саботирует, нужно туда
отправлять...

Стало тихо, у Лея и его по-
мощников окаменели лица.
Потом Лей строго сказал:

— При чем тут Аушвиц?
Очевидно, господин...

— Сверчков, — торопливо
подсказал переводчик.

— ... очевидно, господин
Сверчков часто слушает
враждебные радиопередачи...

Штурмбанфюрер Зиверс
угрожающе сказал по-русски:

— Как это у вас? Говори,
да не заговаривайся!

(Продолжение следует).

КВЕТКІ
Фота А. ГЛІНСКАГА.

У ПОШУКАХ НАРОДНАЙ «ЖАМЧУЖЫНЫ»

Каля трох тыдняў фальклорная экспедыцыя Акадэміі назук БССР запісала вусныя народныя творы ў Астразеецкім і Ашмянскім раёнах Гродзенскай вобласці і ў суседніх з імі раёнах Літоўскай ССР. У экспедыцыі прынялі ўдзел вядомыя беларускія фалькларысты А. Фядосік, К. Кабашнікаў, Г. Цітовіч, А. Ліс, старэйшы фалькларыст і этнограф М. Грынблат і іншыя.

У час работы ўдалось выявіць новыя народныя таленты, запісаць невядомыя дагэтуль народныя творы і варыянты вядомых песень. Зараз усе матэрыялы апрацоўваюцца і вывучаюцца вучонымі. Цікава будзе параўнаць цяперашнія запісы з матэрыяламі, якія былі сабраны ў гэтых мясцінах фалькларыстамі мінулага стагоддзя.

Якія ж поспехі сёлетняй экспедыцыі? Упершыню за апошнія гады ўдалося запісаць хаўтурнае галашэнне ад Ядзігі

Адамковіч, якая жыве ў вёсцы Палуш Астразеецкага раёна. У вёсцы Кацельнічы таго ж раёна здзівіла ўсіх сваім голасам і веданнем мясцовага рэпертуару старадаўніх песень васемнаццацігадовая дзяўчына Людміла Міхно.

Аднак самай каштоўнай была знаходка ў вёсцы Сямёны Ашмянскага раёна. Прадаўшчыца мясцовага магазіна Алена Павілоўца выканала песню «Жніво». Гэта і была тая «жамчужына», якую рэдка ўдаецца знайсці.

Мы папрасілі Генадзя Цітовіча ацаніць гэту знаходку.

— За 35 гадоў маёй збіральніцкай дзейнасці, — сказаў ён, — гэта пята знойдзеная мной «жамчужына». Сярод беларускіх народных песень выдзяляюцца зараз 9 шэдэўраў, «Жніво» будзе дзесятым, а на самай справе яго патрэбна паставіць на другое або трэцяе месца ў дзесятцы.

Хутка ў рэпертуары Дзяржаўнага хору БССР, якім кіруе Г. Цітовіч, з'явіцца новыя песні, якія з далёкага мінулага данесла да нас народная творчасць.

С. БАРЫС,
аспірант.

Ж Н І В О

То дай, божа, пагодзку,
Да дай, божа, пагоданку
На нашу работачку.
Пагодачка качаецца.
Пагодачка качаецца.
Работачка спяшаецца.
Жніце, жнейкі, не стаіце:
Не нажаўшы, не пайдзіце.
Да ўжо ж вечар вечарэ,
Ды ўжо наш пан весялее.
Коні свае запрагае
Жнейкі свае падганяе:
— Жніце, жнейкі, не стаіце:
Не сажайшы, не пайдзіце,
Не пад'еўшы, не ляжыце.
Не пад'еўшы, не ляжыце.
Не паспаўшы, не ўстаніце.
Не паспаўшы, не ўстаніце.
Работніцы зажаліся,
Няўдалыя засталіся.

АДЛЮСТРАВАНА Ў ФІЛАТЭЛІІ

Рост і росквіт беларускай культуры — літаратуры, мастацтва, архітэктуры і навукі знайшлі сваё адлюстраванне ў савецкай філатэліі: у паштовых марках, канвертах і спецыяльных гашэннях. Я хачу расказаць толькі аб некаторых філатэліістчных сувенірах, прысвечаных культуры беларускага народа.

Народным паэтам Я. Коласу і Я. Купалу прысвечана савецкая пошта некалькі мініяцюраў. Адзначаючы 75-ю гадавіну з дня нараджэння заснавальніцаў беларускай літаратуры, Міністэрства сувязі СССР выпусціла два арыгінальныя паштовыя знакі. На адным з іх мастак Ю. Гржашкевіч адлюстравіў партрэт Я. Купалы ў абрамленні нацыянальнага арнаменту, унізе маркі — кнігі паэта. Другую мініяцюру аформіў мастак А. Заўялаў. На ёй партрэт Я. Коласа, беларускі арнамент і каласы жыта. 80-я гадавіна з дня нараджэння беларускіх народных паэтаў таксама была адзначана паштовай маркай. Тады ж былі выпушчаны два мастацкія канверты з нацыянальным арнаментом і партрэтамі паэтаў, а ў дні юбілеяў на мінскім паштамце ўжывалася спецыяльнае гашэнне карэспандэнцый памятным штэмпелем.

Пісьмы са спецыяльным філатэліістчным штэмпелем ішлі з мінскага паштамта і ў сакавіку 1960 года — у гонар 120-годдзя з дня нараджэння паэта-дэмакрата Ф. Багушэвіча. У тым жа годзе Міністэрства сувязі выпусціла мастацкі канверт, прысвечаны выдатнай паэце Цётцы. Мастак П. Бендэль перанёс на канверт адбітак беларускай паэсы з фатаграфіі 90-х гадоў з вялікай дакладнасцю і майстэрствам.

Многія культурныя мера-

прыемствы, якія праводзіліся ў розныя гады ў Беларусі, знайшлі сваё адлюстраванне ў спецыяльных паштовых гашэннях. Напрыклад, у маі 1959 года ў Мінску адбыўся III Усесаюзны кінафестываль. Гэта падзея адзначана ў калекцыях філатэлістаў асобным паштовым штэмпелем.

Паштовыя канверты Міністэрства сувязі СССР расказваюць аб вышэйшых навучальных установах Беларусі: Беларускім дзяржаўным універсітэце імя Леніна, Віцебскім педагагічным і ветэрынарным інстытутах, Беларускім політэхнічным інстытуте і іншых вышэйшых навучальных установах рэспублікі.

Нямала паштовых марак і канвертаў прысвечана скульптурным помнікам Беларусі. Абеліск на плошчы Перамогі можна ўбачыць не толькі на мініяцюрах нашай краіны. Пошта дзяржавы Манка ў 1965 годзе выпусціла марку з адлюстраваннем помніка на плошчы Перамогі ў сталіцы Беларусі.

Былая адсталая ўсёкраіна царскай Расіі, Беларусь за гады Савецкай улады ператварылася ў высокаразвітую рэспубліку. У гэтым маглі пераканацца наведвальнікі савецкага павільёна на Сусветнай выстаўцы ў Бруселі 25 верасня 1959 года ў час нацыянальнага дня Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі. У гэты дзень уся карэспандэнцыя на паштамце Мінска гасілася штэмпелем з надпісам «25 верасня 1959 года — нацыянальны дзень Беларускай ССР на Сусветнай выстаўцы ў Бруселі».

Л. КОЛАСАУ,
адказны сакратар
праўлення Беларускага
аддзялення Усесаюзнага
таварыства філатэлістаў.

Незнаёмая.

Фотаэцюд З. ПАЗНЯКА.

ПОСПЕХ ЮНАГА ФІЗІКА

Вучань Жытамлянскай сярэдняй школы Гродзенскага раёна Уладзімір Анцулевіч захапляецца фізікай. Сёлета ён стаў пераможцам абласной фізічнай алімпіяды і разам з іншымі здольнымі юнакамі і дзяўчатамі ўдзельнічаў ва ўсесаюзным конкурсе юных фізікаў у Свядлоўску.

З 652 удзельнікаў алімпіяды пятнаццаці лепшымі былі ўручаны спецыяльныя прызны і дыпломы. У ліку прызёраў аказаўся і вучань з беларускай вёскі Жытомлі Уладзімір Анцулевіч. Кіраўнікі ўсесаюзнай фізічнай алімпіяды ўручылі дыплом і яго настаўніку Вадзіму Шышко за падрыхтоўку таленавітага вучня.

В. КАПЦІЛОВІЧ.

«ЖЫЛІ-БЫЛІ ПАД ВАДОЙ»

Пры дапамозе свайго вечнага «чаму?» дзеці прагнуць пазнаць наваколны свет, пазнаёміцца з мноствам яго насельнікаў, даведацца пра іх таямнічае жыццё. Кожная птушка, рыба, казюрка — для малышоў загадка. У дзіцячым свеце неверагоднае можа атрымаць поўнае права на існаванне, а самыя звычайныя рэчы могуць здавацца казачнымі.

З разуменнем гэтай асаблівасці дзіцячага светаўспрымання і вядзе гаворку Васіль Зуёнак у сваёй кніжцы «Жылі-былі пад вадой» пра жыццё ў падводным царстве.

Незвычайныя дзед з бабуляй, што прыйшлі з таго царства, ад імя якіх гаворыць аўтар кніжкі, традыцыйны казачны зачын абяцаюць маленькаму чытачу многа цікавага.

І абяцанні гэтыя спраўджваюцца. Кніжка цікавая: і тым, што ў ёй прадстаўлены жыхары падводнага царства, і тым, што яны паўстаюць перад чы-

тачом са сваімі звычкамі, капрызамі, адносінамі да суседзяў.

Дзецям карысна даведацца, што кожны з прадстаўнікоў падводнага свету па-свойму прыстасоўваецца да жыцця, выбіраючы найбольш зручныя і бяспечныя мясціны. Карась, напрыклад, любіць цёмныя месцы, дзе можа схаватца ад пражэрлівага і драпежнага шчупака. Цяжэй даводзіцца мянтузу, які жыве пад карчом, бо туды часта зазірае стары сом, і бедны мянтуз тады праводзіць ноч, калоцячыся ад страху.

Часта ў апавяданні пісьменніка адчуваюцца ноткі гумару,

добрай усмешкі. Прыгледзімся, напрыклад, да падводных жыхароў, да таго, як яны бавяць свой вольны час, аб чым марыцца. Ці ж не смешным выглядае рак, які сабраўся ў кругавягнутае падарожжа на веласіпедзе, а сам не можа дастаць да педалей нагамі; або капрызнае выдра, якая хоча памянаць свайго дарагога і цёплае футра на ліснае, хоць яно ёй зусім невыгодна, бо прамакае ў вадзе.

Кніжка «Жылі-былі пад вадой» сведчыць аб тым, што майстэрства яе аўтара расце з году ў год.

В. ЖГУТ.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС: МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77.
ТЭЛЕФОНЫ: 32-20-31, 6-97-92, 32-05-88, 33-13-15.
Мінск. Друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі. Вых. № 88.

У гонар 80-годдзя з дня нараджэння Я. Купалы і Я. Коласа на мінскім паштамце ўжывалася спецыяльнае гашэнне карэспандэнцый памятным штэмпелем.

